FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De seruitutibus, & aqua Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

eſt obligatus ad dandum duntaxat:quia conſtituit vſumfru. vel aliam ſeruitutem.ipſam dat. j.transfert ipſum ius:ſicut ꝙ eſt obligatus ad dandū,non aūt ad tradendū:quia traditio venit in conſequentiam:ſine qua dare non poſſet:ideo potius eſt in officio iudicis mercenario quàm ſit in obligatione.& ideo tenet Pet.ꝙ ſtatim ꝙ tradidit vſumf.vel ſeruitutem,inducendo quē in fundum ſeruientis,ſit liberatus ab obligatione qua tenebatur dare vel cōſtituere vſumfru.& ſic illa obligatio non poſſet tolli amplius tēpore.verum quia in futurum poſſet prohibere ratione dñij,cum tradit debet cauere de non prohibendo.vt l.harum. ſi ſer.ven.& ex iſta cautione incipit noua obligatio.& de iſta loquitur & debet intelligi iſta l.non de priſtina,quæ ſublata erat:vt iſta tollatur ſpatio longi tēporis,ſicut ipſe vſusfru. vel ius ſeruitutis. & bene facit Pet.quod ſi non eſſet tradita,actio perſonalis nō tolleretur. Bar.in l.ij.ff.de verb.obli.in prin.ſuſtinet gl.iſtam, & reprehēdit Pet.& tenet ꝙ qui tenetur ad ſeruitutem non ſolū teneat ad dandum,ſed etiam ad factum.& ꝙ dando licet liberet quatenus tenetur dare,nō liberatur quatenus tenet facere.mihi videt ꝙ neuter bñ dicat:nec Pet.inquantū intelligit iſtam l.in noua obligatione quæ orit ex cautione:quia eſt diuinare,nec Bar. inquantū tenet ꝙ qui tenet ad ſeruitutem,tenetur ad factū:imò tenet ad dādū tantū.vt dicit Pe.tñ dico:& illa fuit intētio gl.ꝙ licet det ipſam ſeruitutem cōſtituendo,nō tñ liberat ab obligatione qua tenet dare,quia non videt perfectè dediſſe eum poſtea prohibēdo: qđ facere pōt ratione dñij,ne videat auferre quod dederat,& ideo poſtea prohibendo non ſolū poteſt conueniri confeſſoria,in qua petit ſibi deberi ſeruitutē declarari,& ipſum compelli ad ipſum non impediendū,ſed etiam poteſt conueniri vt det quaſi non ꝑfectè dederit.& illud idem conſequenter. Et hoc videmus in ſimili ſi es mihi obligatus ad dandum rem corporalem,& eam dederis alteri obl.cum poſsit mihi auferre per hypothecariā:nō videris dediſſe:& poſſum te conuenire ad dandum: licet iam dederis ratione iuris quod mihi deficit:& cōſequar vt eam liberes.vt in l.ſi rē meā.ff.de ſol.& illa eſt intentio iſtius gl. melius declarata quā declarāt doc.nec expedit venire ad cōtētionē ꝗ inter Pet. & Bar.eſt.In vltima aūt.q.gl.puto(quicqđ dicat gl.)ꝙ ſicut vſusfru.tollit ipſo iure per non vſum:ita & confeſſoria,& etiam perſonalis actio,quæ tolluntur in conſequentiam. ipſo iure tollunt: ſed actio perſonalis quæ non tollitur in conſequentiam alterius actionis,& ſic per xx.ann.duntaxat:illa bene tollitur per excep.non ipſo iure:quia tempus non eſt modus tollendi obli.ipſo iure.vt l. obligationum ferè.§.placet.ff.de actio.& obli.

1 *Si legatus eſt uſuſfructus filiof.a. quid hodie acquiratur patri?cum in aduentitijs acquiratur proprietas filio & uſuſfru.patri.*

LEX XVII.

EX libris. Iſta eſt vna noua lex.& credo ꝙ alibi nō reperitur caſus eius. & fuit ante l.ꝑcedentē,ꝗ ꝑſupponit ꝙ ꝑ minimā capitis diminu. pereat vſufr.dū loquit de emāci.filij vſufru.quod hodie
1 corrigitur per l.præce.& h.d.†Si vſusfructus ſit relictus filiofa. vel ſeruo alterius,& non apparet cuius contempla. fuit relictus: an ipſius filij vel ſerui:an verò patris,vel domini.Si contingat filium vel ſeruum,præmori,vel capite minui,fingitur relictus cōtemplatione patris:vel domini.& ideo nō extinguitur morte. vł capitis diminutione illorū: ſed remanet apud ipſum patrem.vel dominum.Si verò contingat patrem præmori , fingitur relictus contempla.filij.& apud eum remanet.nec extinguitur morte: vł capitis diminutione patris.h.d.Et in hoc vltimo nihil dicitur de ſeruo.quia non poſſet apud eum remanere. Veniamus ad caſum & eſt nouus.Iſta l.recipit dubita.magnam. nam aut iſte vſusfru. fuit relictus contempla.ipſius filij,vel ſerui.& tūc quicūq; prius moriatur,vel poſterius,non eſt vis, quia non debet inſpici perſona patris,vel domini.ſed ipſius filij,vel ipſius ſerui:vt per eorum mortem extinguatur.licet pater vel dominus ſuperuiuat. cuius contrarium dicitur hic in primo dicto:quia vſusfruct. concernit perſonam vſufructuarij:& hæc perſona eſt ipſe filius,vł ſeruus. Nam & ſeruus poteſt vti de facto:licet non de iure. Aut fuit relictus contemplatione patris,vel domini. & tunc per mortē eorum deberet extingui,non autem remanere penes ipſum filium: quia ipſe pater eſt vſufructuarius.cuius contrarium dicitur hic in ſecundo dicto.Breuiter opi.procederet ſi conſtaret cuius cōtemplatione relictus eſſet,ſed hoc debet intelligi qñ nō cōſtabat. quo caſu.l.iſta vult ꝙ ex futuro euentu hoc deprehēdat:vt ſi primò moriat filius,vel ſeruus:videtur fuiſſe relictus cōtemplatiōe patris,vel dñi.& ſic ipſe pater vel dñs ſit vſufructuarius:& mors filij vel ſerui nō attendat.ſed duntaxat patris, vel dñi,qui poſtea ſequitur.Et econuerſo ſi pater prius moriatur , fingatur relictus contemplatione filij:& mors patris præcedens non attendatur: ſed mors filij,vel capitis diminutio poſtea ſecuta.& per iſtam di
2 ſtinctionem tollunt omnia contraria formata in gl.†Et dicit Cy. ꝙ in examine ſuo fuit interrogatus per quēdam doc.bonoñ.ſi legatus eſt vſusfr.filiomilias:quid hodie acquiritur patri? cùm habeamus.quod in aduentitijs quæritur proprietas filio,& vſusfr. patri.vt j.de bo.quæ lib.per totum.hic non eſt dare ꝓprietatē diſtinctam ab vſufr.patris,an nihil remaneat penes filiū: an acquiratur filio ipſum ius,& cōmoditas ſit ipſius patris. dicit ipſe Cy. ꝙ ipſe aliter nō reſpōdit illi doctori, niſi ꝙ de quæſito ſuo erat caſus in iſta l.& dñs Lābertinus de rāponibus ꝗ erat ꝓmotor ſuus, dixit ꝙ optimè reſponderat:ſed Mar.ſil.dixit ꝙ malitioſè ſibi reſponderat.quia de caſu huius.l.multū dubitabat.nec per iſtam l. videt iſtud dubium tolli.quia iſta l.loquitur qñ ignorat cuius cōtemplatione ſit relictus vſusfructus.ſed dubium ꝓcedit quando eſt certum quod contēplatione filij:& ſic ipſe cenſet vſufructuarius:& ꝑ eius mortē & capitis diminutionem debet tolli, ſed dubiū eſt,cū pater in aduentitijs debeat habere vſumfr. & filius ꝓprietatem.& hic non eſt dare proprietatem diſtinctam ab vſufr. quid iuris? Gl.mag.hic in fi.dum opponit de l. cum oportet.j. de bo.quæ lib.& dicit iſtam l.corrigi ꝑ illam videt ſentire quod ius vſufr.reſideret in perſona filij, & patri acquiratur commoditas: & hoc magis placet.& ſic finietur ex perſona filij.tunc autem videtur conſtare quod contemplatione filij , qñ fuit relictus ab eo qui non habebat notitiam patris, ſed filij tantū : & econuerſo qñ ab eo qui habebat notitiam patris magis quàm filij,videtur relictus contemplatione patris:vt l.ſed ſi plures.§ in arrogato.ff. de vulg.& pupi.quando autem eſt dubium,ſeruanda eſt diſtinctio huius.l.mirabilis:quam puto non eſſe correctam ꝑ ti.de bo.ꝗ lib.

De ſeruitutibus, & aqua Rubrica.

1 † Super gl.Rubricę ibi.[de ſeruitutibus perſonalibus.]ſub.ꝗ debent à re ꝑſonæ.hic verò de realibus,ꝗ debeat à re rei:& ideo verba libelli & ſentētia debet cōcipi ī rē,puta peto declarari fundū tuū debere ſeruitutē fundo meo:nō aūt debeo dicere debere ſeruitutem mihi:& ita etiā eſt pronuntiandū.ideo dicit lex ꝙ ſnīa prædio dat in his ſeruitutibus.vt l.qui aliena.§.fi.ff.de neg. geſt. Nō ꝓpterea tñ libellus eſſet ineptus:nec ſnīa īualida,ſi verba cōciperent in ꝑſo.meam:puta mihi deberi ſeruitutem de ꝑdio tuo ad ꝑdiū meum.vt l.ij.in prin.ff.ſi ſerui.ven. & ibi tangit per Bar. quia verba libelli interdū improprīant & ſuſtinet impropriatio: vt potius valeat:vt l.ſed & ſi poſſeſſori.§. Itē ſi iurauero.ff. de iureiu.& quod dixi.s.tit.j.l.j.ſed licet ſeruitus debeat prædio, actio tamen cōpetens pro ea cōpetit ꝑſonæ:nō prædio. vt patet in d.l. ij.Eſt aūt actio cōfeſſoria. quę datur ei qui aſſerit prædio ſuo ſeruitutem deberi:& negatoria.quę competit ei qui hoc negat.vt d. l.ij.ſi ſer.ven.& iſtæ actiones fuerunt originaliter inuentæ,ꝓ ſeruitutibus ꝑſonalibus.de qbus in tit.ꝑce.& poſtea extenſę ad ſeruitutes ꝑdiales.vt d.l.ij.ſed etiā doc.dicunt vtilē confeſſoriā vel negatoriam dari ꝓ quibuſcūq; iuribus incorporalibus: licet non cadant in nomen ſeruitutū:puta ꝓ iuriſditione quam quis aſſerit habere in tali loco,vel ꝓ iure eligendi prælatū,quod dic vt plenè tractat & ſubtiliter ꝑ Inn.in c.bonæ.de poſtu.ꝑla.ſunt iſtæ actiones reales,ſicut rei vēdicatio:ꝗ dat ꝓ re corꝑali.ideo cōpetūt cōtra quēcūq; turbatorē:& petit declaratio iuris,ſicut in rei vend.l. ſicuti.§.ſed ſi quæratur.ff.ſi ſer.vendi.eſt & alia ſeruitus perſonalis quæ debetur à perſona perſonæ:vt in ſeruitute ſeruorum: de qua habetur in materia ſeruorum.ff.& C.in prin. vij.lib.

2 *Sex requiſita ut acquiratur ſeruitus per præſcriptionem ſeu per uſum.& nu.3.*
3 *Seruitus quando dicatur habere cauſam continuam.& quando diſcontinuam?*
4 *Ille qui præſcripſit ſeruitutem in domo uicini,ſi uicinus aliquid fecit contra eum,habet actionem:& uincit.niſi aduerſarius præſcripſit poſtea libertate,quam potuit præſcribere longo tempore.dummodo non ui nec clam fuerit uſus libertate.*
5 *Si allegans præſcriptionem poſſedit ui,clam,uel præcario ab alio: non ab aduerſario, an hoc ſibi noceat,ut contra aduerſarium non potuerit præſcribere?*
6 *Scientia & patientia poſſeſſoris non ſufficit ut ſuper re poſſeſſa poſſim acquirere ius*

ſeruitutis:ſed requiritur ſcientia & patientia domini.
Quid in eo qui utitur iuriſditione contra ciuitatem ſciente & patiente tyranno qui eam occupauit: an præſcribat?
7 *Quando dicatur quis eſſe in quaſi poſſeſſione ſeruitutis, ad hoc ut habeat interdictum uti poßidetis utile, ne in ea turbetur, & ad hoc ut poßit præſcribere lõgo tempore?*
8 *Sicut in acquirenda ſeruitute requiritur bona fides utentis: quod credat ſibi ſeruitutem competere: an ita in acquirenda libertate, q̃ credat rem ſuam eſſe liberam.*

LEX I.

1 SI quas actiones. † Lex iſta legit̃ tribus modis in gl. & hoc cõ-
tingit ꝓpter finẽ eius, qui non videt̃ cõcordare cũ
principio: cũ tñ ꝓſequat̃ eundẽ caſum: q͞a in prin-
cipio loquit̃ i ſecũda ꝑſona: & loquit̃ ei q volebat
agere, q͞a turbabat̃ in ſeruitute quã acq̃ſierat ꝑ p̃ſcriptionẽ in do-
mo vicini: & in fi. loquit̃ in tertia ꝑſona. & vr̃ velle ꝓſequẽdo eũ-
dẽ caſum. ꝙ ille cõtra quẽ p̃ſcribit̃, et cõtra quẽ agit̃, debuerit poſ-
ſidere domũ in qua fuit ſeruitus p̃ſcripta nõ vi, clã, vel p̃cario. &
tñ iſtud nõ requirit̃ in eo contra quẽ p̃ſcribit̃: ſed requirit̃ in ipſo
p̃ſcribente. ideo vt iſtud nõ obſtet, quod vr̃ obſtare primę lectu-
ræ: trãſit ad ſecũdã: ſed incidit in aliã improprietatẽ. quia tũc illa
verba ſeruitutis non congruũt: ſed deberet dicere vicẽ libertatis.
ideo gl. vt euitet iſtas impropriationes, trãſit eſt ad tertiã lectu. in
qua nulla fit impetratio. & quælibet lect. de ſe eſt bona, & not. &
2 ſecundũ primam. h. d. † Contra turbantem quẽ in poſſeſsione ſer-
uitutis p̃dialis dant̃ act. inuentæ ꝓ ſeruitutibus defendendis: hoc
primò. Et ſufficit agẽti ſi non poteſt aliter ꝓbare ſeruitutem ſibi
conſtitutam, ꝓbare ſe fuiſſe vſum ſeruitute longo tp̃e in p̃dio vi-
cini, non vi, clam, vel p̃cario. h. d. ſecũdò, partes patent ꝑ ſe. Not.
ſecundùm iſtam lect. quòd duo requirunt̃ ad hoc, vt ſeruitus ac-
quirat̃ ꝑ p̃ſcriptionem, ſeu ꝑ vſum. Primò, quòd fuerit vſus lon-
go tempore. ſ. x. annis inter præſentes & xx. inter abſentes. Secũ-
dò, ꝙ non vi, clam, vel præcario, & diceretur vſus vi, quando ad-
uerſario ꝓhibente. clam verò quando aduerſario ignorante, præ-
cario, quando aduerſario concedẽte ad ipſius bene placitum, &
non vltra: & nullo ipſorum caſuum poſſet præſcribere: quia nõ
haberet bonam fidem. Adde tertium, quod requirit̃ quòd fue-
rit vſus ſciente & patiente aduerſario: vt l. ꝓxi. quæ ſcientia &
patientia loco quaſi poſſeſsionis habetur in iuribus incorpora-
libus. vt l. penulti. ff. eod. ſine qua nõ poteſt ꝓcedere præſcriptio
iurium incorporalium: ſicut nec rerum corporalium ſine vera
poſſeſsione. vt in c. ſine poſſeſsione. de iureiu. tamen quia res cor-
porales poſſunt propriè poſsideri, non requiritur ſcientia & pa-
tientia illius contra quam præſcribitur. vt leg. fi. j. de præſcript.
longi. tempo. ſed in incorporalibus ideo requiritur, quia ſine ea
non diceretur quis quaſi poſsidere. Adde quartum, quòd fue-
rit vſus iure ſeruitutis: tanquam ſibi debeatur ſeruitus & bo-
na fides. vt l. fina. ff. quemadmodum ſer. amit. ſi enim iure familia-
ritatis: & ſic non animo acquirendi ſeruitutem, eam non acqui-
reret: etiam ſi ꝑ mille annos fuiſſet vſus. quia non dicit̃ quaſi poſ-
ſediſſe. vt l. q iure. ff. de acqui. poſ. & ſimiliter ſi nõ bona fide, q͞a
tantũ ſciebat ſeruitutem ſibi non deberi, adhuc non acquireret:
quia in p̃ſcriptione longi tp̃is etiam de iure ciuili veteri require-
bat̃ bona fides. ſaltem à principio, non autem p̃ſumit̃ bona fides:
ſi ſciebat fundum eſſe alienũ: quia ſciebat vel ſcire debebat alie-
no non poſſe vti ſine licentia domini. vt l. ſicuti. §. ſed ſi q̃rat̃. ff. ſi
ſerui. ven. Requirit̃ ergo ꝙ credat ſe habere ſeruitutem qua vtit̃.
licet reuera non habebat: ſed errabat in facto: quia forrè audiue-
rat à patre ſuo hoc dici. nam hoc tribuebat iuſtam cauſam credẽ-
di. non autem requirit̃ ad probandam bonam fidem ꝙ habuerit
aliquem tit. vel conceſsionem à non domino. licet gl. videat̃ hoc
requirere in l. j. §. ij. ff. de iti. actuq́ue pri. Doct. dicunt quod licet
iſta conceſsio vel tit. cauſet bonam fidem: tamen non neceſſariò
requiritur: quia iſtæ ſeruitutes longo tempore poſſunt p̃ſcribi, &
ſine tit. per. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſer. ven. licet dominiũ rerũ cor-
poralium (quod eſt maioris præiudicij) non præſcribatur ſine ti.
longo tp̃e. vt l. nullo. ſ. de rei ven. nec etiam vſuf. licet ſit ſeruitus:
quia tamẽ eſt pars dominij. ꝑ vſum longi temporis ſine tit. p̃ſcri-
bit̃. vt l. fin. j. de p̃ſcri. long. tempo. & ff. de publici. l. ſi ego. §. j. Dy.
autem dixit p̃ſumi bonam fidem. contra quem Cyn. cum reue-
rentia reprehendit: & vide gloſſ. & ꝑ Bartol. in dicta l. j. §. ij. de iti.
actuq́ue pri. Item quinto requirit̃ vt p̃ſcribatur longo tempore,
ꝙ ſeruitus habeat cauſam continuam, vel quaſi. Si autem diſcõ-
tinuam: tunc requireret̃ tantùm tempus, cuius memoria in con-
trariũ non exiſtat: quia in illis nõ cadit quaſi poſſeſsio ciuilis, vel
naturalis: vt l. ſeruitutes. ff. de ſerui. la grande. & l. hoc iure. §. du-
3 ctus aquæ. ff. de aqua quoti. & ęſtiua. † Dicũtur aũt habere cau-
ſam cõtinuam, qñ ad vſum earũ nõ requiritur factũ hominis: vt
in ſeruitute aquæ ductus: quia poſtquã factus eſt riuus vel cana-
le, & aqua eſt in ipſum deriuata. nõ requiritur vlterius factũ ho-
minis: quia per ſeipſam ſemper currit, quando eſt apta ſemper
currere: ſed quando nõ eſt apta ſemper currere, ſed aliquãdo, vt
aqua pluuialis: ſufficit ꝙ inſtrumentum quo poteſt currere, ſit
ſemper paratum ad recipiendum aquam: & tunc dicitur habere
cauſam continuam: vt l. foramen. de ſer. vr. prędi. Quando verò
requiritur factum hominis, vt eſt ſeruitus hauſtus aquę pro fun-
do: vt ſeruitus itineris, dicitur habere cauſam diſcontinuã: quia
quaſi poſ. talium ſeruitu. realium non retinetur animo hominis,
ſed retinetur ſolo corpore & vſufr. quia cum debeãtur rei, & res
nõ habeat animũ, ſed corpus, nõ poteſt dici ꝙ poſsideat ciuili-
terr animo quem nõ habet, ſed nec dominus rei poſsidet: quia
ſibi nõ debetur, ſed rei. ſed in ſerui. perſonalibus ſeu in alijs iuri-
bus incorporalibus, quæ debentur perſonæ bene cadit ciuilis
quaſi poſ. quæ retinetur animo illius. & ideo licet ad vſum earũ
requiratur factum hominis ſemper: quia tamen quaſi poſ. ciui-
lis retinetur animo, & animus põt eſſe cõtinuus in retinendo, li-
cet non corpus, præſcribuntur longo tempore cum ti. tamen. vt
ſ. dixi: quia non dicuntur habere cauſam diſcontinuam propter
cõtinuum animum in retinendo. l. iuſto. §. nõ mutat. & ibi tãgi-
tur per Bar. ff. de vſuca. licet quidam dixerint contrarium. vt re-
fert Cy. hic. & l. ſeq. cõtra quos eſt ille §. & l. ſi ego. §. j. ff. de publi-
cia. vbi vſuſf. poteſt præſcribi longo tempore. & ante complet
præſcriptionem competit publiciana pro eo, ſicut pro rebus cor-
poralibus. quod non eſſet ſi diceretur habere cauſam diſconti-
nuam. quoniam ad hoc præſcribendum requiritur continua
poſſeſsio. aliàs interrumpitur præſcriptio. vt in l. naturaliter. de
acquiren. poſ. Adde ſextum & vltimum, ꝙ requiritur vt p̃ſcri-
bens ſit dominus fundi, cui venit acquirẽda ſeruitus comple-
ta præſcriptione: aliàs ſi ſimplex poſſeſſor, ſicut nõ poſſet acqui-
re per pactũ: ita nec per præſcri. ſicut nec poſſet eidem ſeruitut.
imponere, etiam ſi partem haberet dominij. vt in l. pro parte. ff.
4 de ſerui. † Secũdum verò ſecundam lec. h. d. Ille qui præſcripſit
ſeruitutem in domo vicini, ſi vicinus aliquid facit cõtra eam ha-
bet actionem: & vincit. niſi aduerſarius præſcripſerit poſt liber-
tatem, quam potuit præſcribere lõgo tempore. dummodo nec
vi, nec clam, fuerit vſus libertate. h. d. & tũc nõ oportet quòd ex-
ponatur. dum dicit [ſi is qui pulſatur.] id eſt, tu qui pulſaris, i.
inquietaris: ſed ſtat propriè. & loquitur de aduerſario cõtra quẽ
agis cõfeſſoria: & ſic pulſatur à te in iudicio. ipſe autem allegat
contra te præſcri. libertatis, dicens eam præſcripſiſſe contra ſer-
uitutem, quæ tibi prius debebatur. nam vincit ſi longo tempore
fuit vſus libertate, non vi aut clam, vel precario, ſed tunc tex. im-
propriatur. dum dicit [conſuetudinem vicem ſeruitutis obtine-
re ſciet.] deberet enim dicere vicem libertatis. vt tantum valet
libertas acquiſita per præſcriptionem, quantum libertas conceſ-
ſa per contractum. gl. reſpõdet vel dic ꝙ vult dicere, vt ſicut ſer-
uitus acquirit̃ per vſum lõgi tẽporis: ita & libertas, ſi longo tp̃e
fuerit quis vſus libertate. ecce caſum. Et ſecundũ iſtã lect. ad-
uerſarius tuus contra quẽ agebas confeſſoria. & petebas cõpelli
eũ ad deſtruendũ ædificiũ factum, contra ſeruitutem dicebat ſe
præſcripſiſſe libertatẽ: quia lõgo tẽpore tenuit ædificatum altius
te ſciente & patiente. vnde ſicut tu potuiſſes præſcribere ſeruitu-
tem contra eum per vſum longi temporis: ita & tu libertatẽ quæ
habet in hoc vicem ſeruitutis, & ſic per eũ fuit extincta ſeruitus
& res ipſius priſtinã libertatem recuperauit: quia & libertas eſt
extinctio ſeruitutis. vt l. ſi ædes. §. libertas. ff. de ſer. vr. pręd. ſed hoc
verum dicit Imperator ſi is qui pulſatur, id eſt, aduerſarius tuus
qui pulſat̃ à te agente: nec vi, nec clam, nec præcariò tenuit ædi-
ficium eleuatum per longum tempus: ſed te ſciente & patiente
5 poſsidet, id eſt, poſſedit libertatem. † Quærit glo. ſecundũ vtran-
que lec. quid ſi allegans præſcriptionem poſſedit vi, clam, vel
precario ab alio, non ab aduerſario: an ſibi hoc noceat, vt contra
aduerſarium non potuerit præſcribere? videtur quod non, ſed
ſufficiat non habuiſſe ab aduerſario: vt l. j. in fin. ff. vti poſ. & l. ſe.
gloſſ. tamen tenet contrarium. nam verum eſt quantum ad reti-
nendam poſſeſsionem, & ipſam defendendũ aduerſus agentem
interdicto

interdicto vti poſ.iſtud bene ſufficit ꝙ ab aduerſario non ita tenuerit:licet tenuerit ab alio vi,clam, vel præcariò: nos loquimur quantū ad acquirendū ius de nouo,in qua acquiſitione requirit̃ bona fides,ille autem qui poſsidet vi,clam,vel præcariò ab vno non habet bonā fidē:q̄a ſcit rē vel ius non eſſe ſuū.ſed credit eſſe illius à quo ſic tenet.vñ nec cōtra illū p̄ſcribit. nec etiā cōtra aliū cōtra quem p̄ſcribere non intendit.iſta gl.dicit veritatē inquantū ad primam lect.quæ loquit̃ de p̄ſcribente ſeruitutē, nō quantum ad ſecundam quę loquit̃ de præſcribente libertatem: quam poteſt præſcribere contra illum à quo non tenet vi, clam,vel p̄cariò,licet teneat præcariò ab alio:caſus eſt notabilis ſecundùm Guil.de cu.in terminis in l.ſi ædes.præallegata in prin.de ſer. vr. præ.Tertio modo gloſſ.legit ſeu ponit caſum vt tollant̃ iſtæ improprietates.ꝙ ego prætendebam habere ſeruitutem in domo q̄ nunc eſt tua:quia te ſciente & patiente fui ea vſus ꝑ longum tēpus,vincam te,niſi tempore quo ſciuiſti,& paſſus fuiſti, nō eras dominus:ſed poſſeſſor.poſsidendo vi,clam,vel pręcariò ab alio. licet nunc ſis dominus.Nam ſicut non poteras tunc mihi concedere ſeruitutem:quia nullum ius habebas in domo,ita nec ſcientia & patiētia tua potuerunt eſſe cauſa quod acquireret: quia nō plus debent operari,quàm expreſſa conceſsio.

6 † Et ſic not.quod ſcientia & patientia poſſeſſoris non ſufficit vt ſuper re poſſeſſa poſſet acquirere ius ſeruitutis:ſed requirat̃ ſcientia & patientia domini:& ita debet intelligi & limitari lex ſequens, vnde dicit dicit Bart.ꝙ ſi aliquis tyrannus occupauit aliquam ciuitatem: & alius ſciente & patiente tyranno fuit vſus iuriſditione in aliquo loco ſubdito illi ciuitati,ſuper quo iuriſditionem habebat, non p̄ſcripſit iuriſditionem contra ciuitatem.Circa quod vide quod ꝑ eundem not.in l.j.§.ſi quis fundum.in ſi.ff.de iti. actuqúe priua. Guil.de Cug.videt̃ dicere contrariū quod ſufficiat ſcientia poſſeſſoris.per l.inter quos.§.ſi dominus.ff.de dam.infect.& ꝑ l. Imperatores.de publicia.& ꝑ l.ſi ego.§.j. ſecundùm intellectum gl. ff.de publi.de quo tangitur per Innocen. in c.bonæ.de poſtu.p̄la.Breuiter iſta eſt veritas,ꝙ ſcientia & patientia ſolius poſſeſſoris ſine patientia domini non ſufficit ad p̄ſcribendum.per illam gloſſ.& per dictum Barto.ſed ſi cum illa concurreret etiam ſciētia & patientia domini,ſufficeret:ita intelligo dictum Guil.ſi enī Titius poſsidet rem tuam tanquam ſuam. & ego ipſo ſciente & patiente vtar ſeruitute:te tamen ignorante, vel contradicente: non acquiro in præiudicium tui ſed ſi ſciuiſti,& non contradixiſti,cum poſſes,tunc ſecus:vnde in caſu Bar.quia ciuitas obſeſſa à Tyranno non audet contradicere, non poteſt dici quod fuerit paſſa.vnde puto Bar.bene dixiſſe more ſolito.

7 † Quęro circa primam lect.quando dicatur quis eſſe in quaſi poſſeſsione ſeruitutis,ad hoc vt habeat interdictum vti poſsidetis vtile, ne in ea turbetur.& ad hoc vt poſsit pręſcribere longo tempore? Rñdeo aut erat ſeruitus negatiua:puta altius nō tollendi:& dic vt hic in gl. poſt prin.ibi.[& incipit ab eo tempore &c.]ff.de ſer. vr. præ.l.q luminibus.ff.de vſuc.l.ſi is.§.ſi ſeruus. quorum lega.l.j. §. quæſitum. aut erat ſeruitus affirmatiua:& tunc aut conſiſtebat in actibus qui ſolent competere iure facultatis in alieno, vt ſeruitus eūdi per fundum vicini:nam licitum eſt ire domino non prohibente per alienum de iure naturali:vt l.diuus.de ſer.ruſti. præ. & tūc requiritur quod ierit per xxx.dies:ad hoc vt videatur ire iure ſeruitutis:& habeat interdictum de iti.actuqúe pri.non dico vt iſta quaſi poſ.ſit ſufficiens ad præſcribendum longo tp̄e ſeruitutem itineris:& habeat cauſam diſcontinuam:vt ſuprà dixi. Aut cōſiſtit in aliquo quod non ſolet concedi iure falcutatis:vt inducendo aquam per fundum alienum:nam etiā domino non ꝓhibente nō eſt licitum:vt j.eo.l.aquā.& tunc ſufficit ꝙ ſemel duxerit domino ſciente & patiente:cū ſit in quaſi poſſeſsione ducēdi,& videat̃ duxiſſe iure ſeruitutis.vt in l.j.§.j.vel ij.de aqua quotidiana & æſti.& per prædicta rñdet̃ ad multas q.de quibus dic: vt in c. cum eccleſia ſutrina:de cauſa poſ.& proprieta.ꝑ gl.& doc.

8 † Circa ſecunda lect.quęro,an ſicut in acquirēda ſeruitute requiritur bona fides vtentis ꝙ credat ſibi ſeruitutem cōpetere: ita in acquirenda libertate,quod credat rem ſuā eſſe liberam? reſpondeo qđ aut loquimur de ſer.ruſti.quæ perduntur per non vſum, abſque eo quod præſcribat̃ libertas,quibus perditis res reuertit̃ ad priſtinam libertatem quam ſemel habuit: & ſic potius detegitur libertas quàm præſcribat̃,& tunc non requiritur bona fides, imò poſito quod ſciat prædium ſuum debere ſeruitutem: ſi tñ aduerſarius ea non fuit vſus legitimo tēpore, cū ſeruitus ſit extincta,vt j.eo.l.ſicut recuperata eſt libertas.vt in l.ſequit̃.§.ſi viam. ff. de vſuca.& propter hoc Bar.ibi determinauit quod in actionibus ꝑſonalibus ſi creditor ſtetit ꝑ xxx.ann. quod debitorem ſuum in iudicio non moleſtauit: licet debitor ſciat ſe debitorē,nihilominus p̄ſcriptū eſt debitum;quia iſta p̄ſcritio currit ſine facto ſola negligentia creditoris non petentis. & hoc etiam de iure ca.Nec ob.c. malæfidei poſſ. de reg.iu.lib.vj.quia debet intelligi in p̄ſcr. rerū corporaliū,q̄ nō currit ſine poſ. p̄ſcribentis.ſed de illa non requirit poſ. quia debitor nō poſsidet debitū quo tenet̃: vt not. in l.regulariter.ff.de pe.hæ.Pro qua opi.facit.quia etiam hodie de iure can.ſi vſuf. vel ille cui debetur ſeruitus prædialis, non vteret̃ ſeruitute ꝑ lōgū tēpus:eam ꝑderet: licet dñs p̄dij ſeruientis ſciret ſeruitutem deberi: & ſic ille §.ſi viam.nō eſt incorrectus de iure cano. quia ipſe non præſcribit libertatem,ſed eam recuperat per prædi.ſeruitu.Canoniſtę tamen & etiam legiſtæ communiter tenent contra Bartol. & etiam ipſe idem Bart.videtur terminare contra in l. omnes populi.de iuſt.& iure.vbi tenet quod ſi ſtatutum dicat creditorem negligentem petere per quinquennium cadere ab actiōe ſua: nō habet locum ſi debitor ſciebat eſſe debitorem. ſed debet reſtringi quando erat bonæfidei:ne includat peccatū: & hoc etiam hic tenet Bal.licet Bart.in loco prædicto non alleget. Aut loquimur in ſeruitute vrbana,in qua non ſufficit negligentia nō vtentis vt recuperetur libertas:imò requirit̃ vt ipſa libertas pręſcribatur.& ſic quod interueniat factum præſcribētis.vt ſi habeo ſeruitutem tigni immittendi in parietem tuum,licet enim ea non vtar ſpatio longi temporis:ſi tamen mihi feciſti in contrarium, eam non perdo:ſed requirit̃ ꝙ aliquid feceris:puta quod foramina quę ibi erāt obturaueris,vel quod eleuaueris parietem:cum deberes ſeruitutem,vt poſſem ſupra ipſum parietem ponere tigna: & tunc non poſſum.propter eleuationem:tunc ergo requiritur quod obturaueris,vel eleuaueris bona fide: credens non debere ſeruitutem,aliàs libertatem non præſcriberes.vt hæc habentur in l.hæc autem.ff.de ſer. vrba.præ.& l.ſi ædes.§.libertas.

a ¶ Pōt p̄ſcribi dñiū, an dominiū tyrannicū poſsit præſcribi, vide per Io. de Ana. in c.j.in ij.columa.de ſchiſma.

b ¶ Vſusfructus poſſet pręſcribi.Adde gloſ. & Bar.in l.iuſto.in §. non mutat de vſuc. Bal.in l.ſi.de lon.tēp. præſcri. Abb. in c.cū nō liceat de præſcri. Bart.in l.iij.§.ex contrario.ff.de acq. poſ. Et vide Bal.in l.ſi. in ij.col.i ver.veluti.C. de lō. tēp.præſcri. & ibi ꝙ præſcribit̃ ſpatio cētū an.quod tu intellige verum ſine ti. & vide eūdē Pau.de ca.in con.v.incip. In cauſa quæ vertitur. Franc.Cur.

2 *¶ Vſusfructus quanto tempore præſcribatur?*
3 *An contra prohibitionem tuam poſſim præſcribere ſeruitutem in re tua, & quanto tempore?*
4 *Negatoria quanto tempore tollatur?*
5 *Extraiudicialis interdicto, an interrumpat præſcriptionem longi temporis, ſeu ſeruitutem continuam?*

LEX II.

1 SI aquam. † Seruitus habens cauſam continuam, acquiritur longo tempore, ſi præſcribens fuit ea vſus ſciente & patiente aduerſario:niſi per aduerſarium fuit interrupta.quod fieri poteſt etiam ꝑ interdictionem extraiudicialem :& tunc qui incœpit præſcribere ſi aliquos ſumptus fecit in alieno pro acquirenda ſeruitute, eos perdidit.hoc dicit.In text.ibi.[eo ſciente.] ſub. & patiente: & hoc dictum non dicitur in l.præceden. & ſic ſupplet̃ ꝑ iſtam, In text.ibi.[duxiſti.] ſub.ꝑ longum tp̄s:vt s.l.ꝓxi.& ſic ſeruitutem acquiſiuiſti,vnde poſtea ꝓhibere non potuiſſet.

2 † In tex.ibi. [exemplo rerum imobilium.] ſ.quantū ad longū tempus,ſicut enim poteſt p̄ſcribi dominium [a] rerum immobilium ꝑ lōgum tēpus:ita & ſeruitus p̄dialis.quæ minoris eſt p̄iodicij,quia nō aufert dominium,ſed incommodat:non autem quó ad ti.qui requiritur in p̄ſcriptione ſeruitutum,ꝓpter rationē p̄dictam;ſed in pręſcriptione dominij bene requirit̃.vt s.tit.ij.l.nullo & eodem modo in p̄ſcriptione vſusfructus;: qui eſt pars dominij:& maioris p̄iudicij reſpectu dominij:& ſic loquit̃.l.ſina.j.de p̄ſcrip.long.tēpo.& l.ſi ego.§.j.de publicia.& hic ꝑ Pet. & Cy.Si tamen non interueniſſet titu.adhuc vſusfructus poſſet præſcribi [b], & acquiri tp̄e longiſsimo xxx.ann.ſicut & alia iura rerum corporalium & incorporalium.vt in l.ſicut. de præſcriptio.xxx.ann. & non ſolùm ſi bona fide fuiſſet vſus. ſed etiam ſi mala de iure ciuili:licet ſecus de iure canonico.

3 † In tex.ibi.[vſus tibi interdictus eſt.]

a ¶Ordinata charitas. Adde Bart.in l.pupillum.de excu. tut.no. in c.j.de ſup.negl.prælа.libr.vj.not.in cap. quieſcam⁹.xlij.diſtí.

& ſic nõ fuiſti poſtea vſus illo patiente. Vñ
nõ potuiſti complere præſcriptionem : iſte
text.videť contra Inno.in c.bonę.Si poſtu.
p̃la.qui videť dicere quòd contra ꝓhibitio
nem tuam præſcribo ſeruitutem in re tua.
& quod idem not.in c.conquęrente. de of-
fici.ordi. Sed poteſt dici quòd longiſsimo tpe bene præſcribo.
non longo.vt hic.& ſic in prima non requiritur ſcientia & patiẽ-
tia aduerſarij:ſed ſolus vſus.ſicut etiam non requiritur ſi interue
niſſet titulus.puta Titius poſ.fundi tui cõceſsit mihi ſeruitutem
in eo,qua fui vſus te ignorante,vel contradicente. Si bona fide,
credens te non eſſe dominum,ſed illum Titium, p̃ſcribo contra
te longo tempore:niſi interuenerit lit.conteſt. p quam illa p̃ſcri-
ptio interrumpitur:vt in l.moræ.ſ.de rei vend.& ſic poteſt intel
ligi.l.ſi.j.de præſcrip.long.tem.ſecundùm Pe.hic quod ergo ope
ratur titulus vt poſsim præſcribere longo tempore etiam te igno
rante,vel non patiente:ita operať longiſsimum tempus quando
4 titulus non interuenit.Tene menti,quia iſta ſunt ſubtilia.† In gl.
ij.ſuper verbo.[quæſiſti.]ibi.[Sed negatoria quando tempore
tollitur?]&c.gloſſ.in illo verſi.vult formare vnã opinionem nõ
cõtra iſtum text.ſed contra ſolutionem datam ad primum con-
trarium.ibi.[vel hic habet perpetuam cauſam ibi non.]nam dũ
dicit [ibi.]nõ vult quòd quãdo ſeruitus non habet cauſam ꝑpe-
tuam,vel quaſi,ſed diſcõtinuum. vt eſt ſeruitus, vel alia in qua
requiritur factum hominis ad quotidianum vſum,quod factum
hominis non poteſt eſſe cõtinuum,requiritur ad præſcribẽdum
tantum tempus,cuius in contrarium memoria non exiſtat. puta
c.anni.per l.hoc iure.§ ductus aquæ.ff.de aqua quotidi. & æſti.
Cõtra iſtud & contra illum.§.oppo.quòd imò ſufficiat longiſsi-
mum tempus xxx.ann.quod ſic oſtenditur.Si ego iui per fundũ
tuum te ſciente & patiente per xxx.ann.perdidiſti negatoriam p
quam poteras defendere libertatem fundi tui per l.j.§.j.de anna.
excep.& ſic non poteris allegare libertatem.ex quo ſequiť quod
vincam in confeſſoria.qua dicatur mihi ſeruitutem deberi:poſt-
quàm non potes allegare contrarium.& ſic vſus xxx.an.tribuet
mihi ſeruitutem itineris:cuius contrarium dictum eſt. Gloſſ. di-
cit ſecundùm quoſdam quòd non ſequitur perdidiſti negato-
riam, & non potes allegare libertatem,ergo ego acquiſiui ſerui-
tutem: cum iſta poſsint ſimul ſtare quòd prædium tuum ſit li-
berum: & ſic nõ habeũ ſeruitutem. & inde allegare hoc nõ po-
tes iſtud nihil eſt dicere.quia paria ſunt nõ habere ius,vel habere
& nõ poſſe id allegare.l.q habebat.in fi.cum glo.ff.de man. teſt.
quia ſic obtinebo perinde ac ſi haberem ius.ideo gl.ſoluit ſecun-
dò verum eſſe quod perdidiſti negatoriam pro itionibus præte-
ritis,nõ ꝓ futuris cũ ergo agendo confeſſoria agam pro futuris
itionibus,quia volo adhuc ire:tu poteris allegare libertatem qđ
nõ præſcripſi ſeruitutem.& obtinebis ꝙ reiterentur itiones , ꝙ
itiones ſtant,& ſic intentabis negatoriam pro futuris itionibus.
& poteris petere damna & intereſſe rõne prędictorũ.& totaliter
expedieť vno iudicio.hoc dicit gl.cum qua trãſit Bar.ꝓ qua etiã
5 facit capitulũ querela.de elect.† In glo.ſequenti opponiť contra
text.dũ dicit.[vſus tibi interdictus eſt.]nã innuit ſtatim pręſcri-
ptionem interrũpi p interdictionem extraiudicialem. cõtra.quia
pręſcriptio lõgi tpis nõ interrũpiť p extraiudicialem denũtiatio-
nem:vt l.alienam.ff.ꝓ empto.ſed requiriť litis conteſt.vt l.moræ.
ſ.de rei vendi.gl.reſpondet hic quod nõ fuit ſola interdictio. ſed
abſtinuit ab vſu.& ſic fuit naturalis interruptio , in qua nõ reqꝫ-
riť litis conteſtatio.vt l.naturaliter.ff.de vſuca. ſed ſi nõ ceſſaſſet
ab vſu,nõ ſufficeret extraiudicialis interdictio,ſed requireretť li-
tis conteſtatio:vt aliter,& melius , etiam ſi non ceſſauit ab vſu,
nõ requiriť litis cõteſtatio:ſed ſufficit extraiudicialis,interdictio:
per quam apparet quod non patitur , vnde cum in præſcriptiõe
ſeruitutis requirať quaſi poſſeſsio,& iſta quaſi poſſeſsio cõſiſtat
in ſciẽtia & patientia aduerſarij,talis interdictio facit ceſſare qua
ſi poſſeſsionem.& ſic naturaliter interrumpitur hęc p̃ſcriptio:nõ
ſic in præſcriptione longi tpis,quæ currit cum tit.in rebus corpo
ralibus,quia ibi eſt dare poſſeſſionem veram rei, quæ p̃ſcribitur
ſine ſcientia & patientia aduerſarij:& hoc vult gl.in effectu. Ex
quo ſequiť quod ſi p̃ſcribens haberet titulum conceſſum à non
domino:quo caſu non requireretť ſcientia & patientia aduerſarij
p l.fin.de præſcrip.long.tempo. talis interdictio extraiudicialis
non interrumpet præſcriptionem.vt in contrario.

2 ☞ *Emphyteuta,uel feudatarius,qui non ſunt domini directi ſed utiles : an poſſint imponere ſeruitutem rei emphyteuticæ,uel feudali?*

LEX III.

1 ET in prouinciali.† Prædio tributario põt
imponi ſeruitus , & res
quæ debet ſeruitutem,tranſit ad ſingularem ſucceſſo-
2 rem cum eodem onere ſeruitutis. h.d. † Et eſt ar.iſte
text.cum gl.j.ꝙ emphyteuta vel feudatarius qui non ſunt domi-
ni directi,ſed vtiles,poſsint imponere ſeruitutem rei emphyteu
ticæ,vel feudali.In contrarium quia nõ poſſunt alienare ſine vo
luntate domini directi:ergo nec ſeruitutẽ imponere : quia conti-
netur ſub verbo alienationis:vt l.fi.de rebus alie. nõ alienandis.
predia verò tributaria non poterãt alienari ſine cõſenſu fiſci: ad
quem videbatur pertinere directum dominium . breuiter iſta
quęſtio eſt determinata in vſibus feudorũ , de inueſtitura de re
aliena facta,ꝙ valeat conſtitutio ſeruitutis quouſq; durat apud
ipſum conſtituentem,vel hæredes eius:ſed ſi propter aliquã cau
ſam & res ad dominum reuertatur,extinguitur per l. lex vecti-
gali.ff.de pig.

2 ☞ *Aqua quæ oritur in alieno,poſtquam ingreſſa eſt fundum tuum,non poſſem eã inde extrahere ſine uoluntate tua,& de ea potes facere quicquid uis.*

3 *Quid ſi eſt egreſſa de fundo tuo? quod poſsim eam ducere ad fundum meum,niſi ducetur per riuum à te factum.*

4 *Si aquam quæ oritur in fundo tuo conceſsiſti titio,ut poſſet eam deriuare in ſuo, an poſsis poſteà eam mihi concedere?*

5 *Ordinata charitas incipit à ſe,& quod de fonte tuo primus haurire debeas.*

LEX IIII.

1 AQuam.† Ex fundo alieno non põt duci aqua
ſine voluntate domini.h.d. & hoc ſiue
dñs indigeat pro ſe.vt j.eo.l.pręſes.quæ idem dicit,q
iſta ſiue nõ indigeat, quia nõ tenetur cõicare cũ alio
2 vltra quã velit.vt in hac l.ecce ergo caſum.† In tex.ibi. [aquam
quæ in alieno loco oritur:] Idem ſi nõ oriretur ibi , ſed alibi, &
poſtea duceretur ad fundũ tuũ iure ſeruitutis:& alio modo:quia
nõ poſſem eã inde extrahere ſine volũtate tua:quia eſt tua poſt-
quam eſt ingreſſa fundũ tuũ:vt ff.de aqua quoti.& æſti.l.j.§.il
3 lud.& de ea potes facere quicquid vis:† poſtquã verò eſſet egreſ
ſa de fundo tuo,poſſem eã ducere ad fundũ meum : quia nõ eſt
amplius tua:niſi duceretur per riuũ à te factũ:quia ille eſt tuus
& ſine tua voluntate non poſſem eam inde extrahere.ita intelli
go quod not.Bart.in l.quominus.ff.de fluminibus.in xij. quæſt.
4 circa finem.† Quid ſi aquam quæ oritur in fundo tuo conceſ
ſiſti titio:vt poſſet eam deriuare in ſuo : an poſsis poſtea eam mi
hi concedere? gloſſ. quòd ſic.ſi tantum abundabat quod ſuffi
ciebat vtrique. per l.Lucio.de aqua quotidiana & æſti. & ita
fuit determinatum Bonoñ. inter fratres prædicatores. quibus
primò commune conceſſerat aquam,& minores quibus conceſ
ſit ſecundo: quia fuit iudicatum valere ſecundam conceſsionẽ
quia non derogabat prioribus.Itẽ quid ſi tu cui primò fuit con
ceſſa,vis mihi concedere. Reſpondeo. aut vis concedere quod
extraham de fundo concedentis:& non valet:vt in l. ex meo.ff.
de ſeruit.ruſtico.prædio. aut quod extraham de tuo. poſtquam
5 tuum ingreſſa eſt. & tunc potes:& valet. † Vltimò not.l. præ
a ſes.ad id quod ſemper allegatur , quod ordinata charitas incí
pit à ſe. & quod de fonte tuo tu primus haurire debes, & ſi cõ
trarium facis locum habet quod dicitur. alpibus ille perit qui ſe
plus diligit vllum.

LEX V.

1 SI quid.† In confeſſoria actione venit vt res in pri
ſtinum ſtatum reducatur,& dãnum reſar
ciatur.hoc dicit. Et idem dicit in l.ſi ædibus.j.eodem.
Item in confeſſoria iure actionis venit declaratio ſer
uitutis.l.ſicuti.§. ſi quærit.ff.ſi ſer. ven.remotio verò vel deſtru
ctio eius quod factum eſt contra debitam ſeruitutem , & etiam
condemnatio ad intereſſe venit officio iudicis mercenario de
ſeruienti illi actioni.vt l.loci corpus.§. in confeſſoria. ff. ſi ſeru.
vendic.

2 ☞ *Illi qui conſueuerunt in ſyluis communitatis & nemoribus incidere ligna, & permittuntur armenta paſcere in paſcuis communis, quod potius dicatur eſſe in patrimonio priuato.*

3 *Si quis habet molendinum in flumine publico,an alius in ſuperiori parte poſsit conſtruere aliud molendinum quod haberet nocere ſequenti molendino,propter decurſum aquæ?*

LEX VII

1 SI manifeſte. † In aquæductu ſeruanda eſt antiqua conſuetudo.h.d. Et pone in
prædijs fiſcalibus.qdã habebat ſeruitutẽ aquæductus
la irrigãda prædia ipſorũ:& per antiqua tpa cõſueue-
runt ducere per vnũ locũ:ſeu partem prædiorũ:nũc cõductores
fortè dictorũ prædiorũ volebãt ꝙ duceret per aliũ locũ illis inui
tis.dicit hic ꝙ ꝓcurator [a] cæſaris ([b] qui eſt iudex inter fiſcũ & pri-
uatos)nõ debet pati ꝙ immutet antiqua cõſuetudo illis inuitis.
Simile in ſeruitute altius nõ tollẽdi:vt ff.de ſer.vrb.p̃di.l.qui lu-
minibus:põt etiã poni qđ nõ habebãt ſeruitutẽ:ſed ita cõſueue-
2 runt ducere per longũ tps.†Et ſic no.arg.ſecundũ doct. pro illis
qui cõſueuerũt in ſyluis cõitatis & nemoribus incidere ligna &
permittunt excidere,vel paſuare in paſcuis cõis : nõ vt in prato
publi.vel platea:ſed potius dñr in patrimonio rei priuatę:vt j.de
3 fundis rei priuatæ per totũ.†Glo.inducit ad q.de illo qui habet
molẽdinũ in flumine pub.& quidã in ſuperiori parte vult con-
ſtruere aliud molẽdinũ,ꝙ haberet nocere ſequẽti molendino ꝓ-
pter auerſionẽ aquæ:vtrũ poſsit?& vr ꝙ ſic:qa cõſtruit in flumi
ne publi.& ſicut licuit illi prius cõſtruere & vti aqua pub. ita vr
licere ſcđo:licet noceat primo.ar.j.l.ꝓxi.in prin.in cõtrariũ facit
iſta l.quia nõ debet immutari antiqua cõſuetudo in præiudiciũ
alterius,ſed hic loquit qñ ille alter habebat ſeruitutẽ cõtra quam
fiebat opus:vt s.e.l.ſi quid.Sed in caſu noſtro nõ habebat:& iſtã
partem videtur tenere glo.ſ.ꝙ poſsit.Et de iſta q.tangitur per gl.
in pluribus locis.ff.de eden.l.ſi quis ex argentarijs.§.ſi initiũ ta-
bularum.dic pleniſsimè per Bar.[a] in l.quominus.de flu.in j.q.

1 *Quodlibet prædium urbanum, uel ruſticum præſumitur liberum à ſeruitute, niſi ſeruitus probetur. & nu.2.*
2 *In illo qui utitur in alieno iure ſeruitutis, an præſumatur bona fides, & qualiter probetur bona fides? & nu.2.*
4 *Vicinus an poſsit altius ædificare, & obſcurare lumina domus uicini, ſi nullam utilitatem ſentit de illa eleuatione, ſed hoc facit ut noceat uicino: & an cogatur deſtruere ſi fecit?*
An poſsit tantum eleuare, quod uideat omnia ſecreta domus uicini?
5 *In pariete ſuo in quo non conſueuit eſſe feneſtra: poſsit facere unam feneſtram, per quam uideat omnia ſecreta domus uicini.*
6 *In ædificio ſuo poſsit quis facere tectum: quod protenderet ſuper publico.*

LEX VIII.

1 ALtius. †Solũ eſt liberũ vſq; ad cœlũ: niſi ſeruitus ſit ei impoſita : & in pariete alterius nemo
põt feneſtrã facere.h.d.Barto.cũ primo dicto concor-
dat l.fi.ff.e.l.cũ meo.de ſer.vrb.prædi. Cum ſecũdo di-
cto cõcordat l.pe.e.tit.quæ tñ loquit in pariete cor.in quo nõ po
teſt alter ex ſocijs altero inuito vel nõ cõſentiente feneſtrã face-
2 re.†Ex primo dicto gl.colligit no.q.ad qđ ſemper allegat,quod
b quodlibet p̃diũ vrbanũ,vel ruſticũ [b] præſumit liberũ à ſeruitute:
3 niſi ſeruitus ꝓbet:ex hoc ſequunt alia duo:primũ† eſt: ꝙ in illo
qui vtit in alieno iure ſeruitutis,nõ prǫſumit bona fides:ſi aliud
nõ apparet:qa ſcit vel ſcire debet ꝙ illud prędiũ eſt nõ ſuũ,& ſic
nõ licet in eo aliqd facere iure ſeruitutis:ad hoc ergo vt p̃ſcribat
ſeruitute oportet quod doceat de aliqua iuſta cauſa,ꝓpter quam
credit habere ſeruitutẽ:puta qa dictum fuit ſibi à patre ſuo,vel à
ſuis attinentibus,& ita no.doct.j.l.j.§.j.ff.de iti. actuq; pri.glo.tñ
ibi ſentit ꝙ ad ꝓbandũ bonã fidẽ requirit titulus:ſed docto.hoc
nõ tenent per l.ſi quis diuturno ff.ſi ſer.ven.certè glo. nõ vult ꝙ
requiratur titulus tanquã tit.eodẽ modo quo requirit in præſcri
ptione rerũ corporaliũ.l.nullus.s.de rei ven. ſed tanquã cã iuſta
ad inducẽdã bonã fidẽ nõ tñ negat quin ſi alia iuſta cã ſubeſſet,
quæ induceret bonã fidẽ,quin illa ſufficeret. Dy.aũt tenuit ꝙ bo
na fides præſumat.ſicut in præſcriptiõe rerũ corporaliũ:quẽ Cy.
ſuus diſcipulus reprehẽdit in l.j.s.eo.cũ ſit diuerſa ratio : nam rẽ
alienã iuſtè potes credere eſſe tuã,ſi eã poſsides vt tuã: qa nõ ha
bes p̃ſumptionẽ aliquã iuris cõtra te. Ideo in dubio præſumeris
in bona fide:vt plenè no.in l.Celſus.ff.de vſuc.maximè per Bar.
Sed in re quã ſcis eſſe alienã,nullã cauſam habes; vel præſume-
ris habere facere aliquid iure ſeruitutis: quia cõtra te eſt iuris ha
bere facere aliquid iure ſeruitutis:quia eſt cõtra te eſt iuris præ-
ſumptio:vt hic:& ideo dicũt Canoniſtæ quod in præſcriptione
tit.an.quæ currit in rebus eccleſiaſticis,ſi quærit an.requirat tit.
de iure cañ.nam de iure ciuili non requirit ſine dubio. Non de-
bet diſtingui an cõtra præſcribentẽ faciebat ius cõmune:vt cum
c vnus epũs vult præſcribere decimã [c] in alie-
no epatu:vel vnus parochialis p̃ſcribere in
aliena parochia,& tũc requirit titulus:aliàs
ſecus:vt no.in c.ſi diligẽti.de præſcri.eſt ca-
ſus in c.j.eo.titu.lib.vj.& iſta determinatio
multum facit cum gl.quæ eſt in d.l.j.§.j.de
iti.actuq; pri.quia cõtra præſcribentẽ ſerui-
tutẽ in fundo alieno ſibi facit iuris p̃ſump.
& ſic videtur acquiri ad inducẽdã bonam
fidẽ. Item patet aliud notabile:quia ille qui
agit cõfeſſoria , licet ſit in quaſi poſſeſsione
ſeruitutis,nihilominus nõ releuat ab onere
ꝓbandi ꝓpter hoc:ſed debet probare ſeruitu
tem ſibi competere:vt no.in l.ſicuti.§.ſed ſi
quæratur.ff.ſi ſer.ven.& pleniſsimè not.in
l.ſi priuſquã.ff.de oper.no.nũci.Certè ratio
eſt:quia contra eum eſt iuris prǫſumptio ꝙ
ſeruitus nõ debetur:vt hic alias poſſeſsio re
leuaret quẽ ab onere ꝓbandi:quia qui poſsi
det præſumit dñs:niſi contrariũ ꝓbet:ar.in
l.fi.s.de rei ven.& quod no.in l.pe.ff.de cõ-
di.inſti.qđ aũt ille qui eſt in quaſi poſſeſsio
ne ſeruitutis,vel alterius iuris incorporalis
nihilominus poſsit ea vel ipſum vendicare
per confeſſoriã:vel quaſi cõfeſſoriam:vt ha
betur in l.& ſi fortè.§.j.ſi ſerui.ven.licet ille
qui eſt in poſſeſsione rei corporalis nõ poſ-
ſit eã vẽdicare,qa tenẽti & poſsidẽti omni
genere poſſeſsiõis nõ datur rei vendic.licet
det interdictũ vti poſsidetis:vt l.j.§.interdi
4 ctum.ff.vti poſsi.†Vltimò extra gl.querit de duobus.primò qđ
ſi vicinus qui vult altius eleuare,& obſcurare lumina domus vi
cini,nullã vtilitatẽ ſentit de illa eleuatione:ſed hoc facit dũtaxat
vt noceat vicino,qđ p̃ſumit:poſtquã vtilitatẽ nõ ſentit:& an poſ
ſit & an cogat deſtruere ſi fecit.d.Ang.de Peru.in l.cum eo.ff.de
ſer.vrba.p̃di.tenet ꝙ nõ poſsit:& cogat deſtruere.per illũ tex.&
per iſtum.Sed in contrariũ facit l.j.§.deniq;.ff.de aqua plu.ar. &
l.in fundo.cir.fi.ff.de rei ven.& iſta pars videt melior & ęquior:
ſic ergo iſtæ ll.debent intelligi. ꝙ hoc facit principaliter vt ſibi
proficiat,nõ vt alteri noceat quod præſumit:ſi vtilitatẽ ſentit, &
nõ aliter.Ex hoc deducitur aliud dubium:quod tangit hic Cyn.
quod ſi vult tantum eleuare quod videat omnia ſecreta domus
5 vicini:†vel pone quod quis in pariete ſuo in quo non conſueuit
a. eſſe feneſtra, vult facere vnam [a] feneſtrã : per quã videbit omnia
ſecreta vicini ſui. An poſsit?videtur quòd ſic: quia nihil facit in
alieno,ſed in ſuo:quod ſibi videtur permiſſum: ſed reſpondetur
per dictam diſtinctionem:aut ex hoc vtilitatẽ ſentit , vel ſubeſt
iuſta cauſa:& tunc poterit:aut nõ,ſed hoc facit dũtaxat [a] ad æmu-
lationem & diſplicentiam vicini:& tunc non debet ſibi permit-
6 ti.arbi.ff.de ope.publ.l.opus publi. †Vltimò debes ſcire ꝙ iſtud
principium debet intelligi quando quis vult eleuare ædificium
ſuum per altum:ita quòd nihil occupat de publico, ſed dũtaxat
aẽrem ſuperiorem.Si autem in ſuo ædificio vellet quis facere te-
ctum ex tranſuerſo , quod protenderet ſuper publico,non eſſet
ſibi licitum:& per interdictum ne quid in loco publico cõpelle-
retur remouere vt l.ij.§.cum quidam.ff.ne quid in lo.pu.hoc vi-
demus in iſtis parietibus quæ pendent ſupra publicũ.nam qua-
tenus tolerãtur à publico:vt in iſta ciuitate permittunt:ſed qua-
tenus extenderent ſupra ſtratã publicã quæ non tranſit per me-
dium,non poſſent fieri : & ſic pontem de vna domo ad alteram
quæ eſt ex oppoſito,ſi tranſiret ibi ſtratam publicam,non poſsit
quis facere:vt l.fi.ff.eo.

a *Per Bart.* Adde d. iſta q.vt p eũdẽ Bar. in l.j.§.ſicut aũt.ff. de aqua plu.arcẽ.& per Bald.in c.cũ eccleſia vulterana. col.c.j.de elec.in c.& q excep. in c.j.§.ſi qs de mãſo. de contro. inueſti.& notabiliter per eũdẽ Bal.in rubr.ff.de rer. diui. Ang in l.j.§.idẽ ait.ff.ne qd in flumi. pub.& Flo.in l. Imperatores de ſer.ruſ. p̃d.Et vide latiſsimè per d.Alex.in conſi. clxxiij. in ij.vol.alſs eſt cxcij.Et adde hic ea q̃ in ꝓpoſito decidit Sign.de homod. in ſuo conſi.xxxiij. incip.ex quodã flu. pub.Fran.Cur.

b *Prædiũ vrbanum vel ruſticanũ.* Adde ꝙ dicat prędiũ vrbanũ,vel ruſticanũ vide glo.in l.dotale.ff. de fun.do.& in c.eccleſia ſanctæ Mariæ de conſtitu.

c *Præſcribere decimam* : an decima poſsit præſcrbi.vide glo.in c.nup de deci. gl.in c. decimæ.xvj. q.j.Car.in c.dudum. in ij.nota.de deci.

2 *Vicinus tuus poteſt in ſuo facere opus, ex quo auferatur tibi commoditas, quæ ad te perueniebat de ſuo: dummodo nihil faciat tuo.*

LEX X.

1 SI tibi. Quilibet in ſuo poteſt facere quòd vult niſi faciat contra debitam ſeruitutem . hoc dicit
Bar.Limita per ea quæ dixi in l.altius.No.tex.in prin.
dum dicit [ſeruitutem aquæ ducẽdæ deberi:] ꝙ licet
vicinus conſtituerit tibi ſeruitutem aquæ ducendæ de fundo
ſuo;;nihilominus adhuc ſeruitus dicit tibi deberi ; & hoc per ea

a ¶Qui per hoc dicit. Adde hic quæ dicuntur ꝑ Bar.& doc.in l.ſi ita.ff. de aur. & ar. leg.per Ang.in l.Titia.ff.de manu.teſ.& tex.& ibi no.ꝑ Bart. in l. ſi cognatis. ff. de re,dub.Franc. Cur.

b ¶An ſtabiť. Adde de hac. q. & dic vt per Alex. de imo.in rub. ff.de no.ope.nun. co. vi.verſ. ſed dubium. Cur.

quæ no.in l.corruptionem.ſ.ti.j. quia in eis
nō cadit perfecta traditio:& iſtud multum
bene facit cōtra Pet. qui dixit cōtrariū ꝙ il
le qui tenetur ad ſeruitutem,teneť ad cōſti-
tuēdum tantum: & ſic eo ipſo ꝙ conſtituit
eſt liberatus ab obligatione,qua tenebatur
conſtituere.glo.tenet contrariū in illa l.cor
2 ruptionem quā declara vt ibi dixi.† In fin.
huius l.no.quod vicinus tuus pōt in ſuo fa
cere opus ex quo auferať tibi cōmoditas,
quæ ad te perueniebat de ſuo: dūmodo ni-
hil faciat in tuo,& ideo licitū eſt ſibi in ſuo
fodere,& auertere venam aquę q̄ decurrebat in tuo,ſi hoc facit
vt ſibi ꝓficiat nō vt tibi noceat.vt in l.j.§.deniq;.de aqua plu. ar-
cen.& in l.fluminū.§.ſi.cum ibi no.in glo.etiā in ll. ſequentibus.
ff.de dam.infec.& ibi plenè vide de iſta materia.

1 ☞ *Per agrum alienum qui ſeruientem non debet:ire uel agere uicino nō licet domino prohibente,& quid eo non prohibente?*

2 *In domum non licet ingredi,etiam domino ignorante, per loca ubi poſſint uideri ſecreta domus:& qui facit contrà,tenetur actione iniuriarum.*

LEX XI.

1 PEr agrum. † Primum dictum iſtius l. intellige
dño prohibente,ſed pro eo non pro
hibente ſiue ſciat,ſiue ignoret,bene licet.vt in d.leg. di
uus.ff.de ſerui.ru.præ.dummodo ſine dāno vicini hoc
fiat qa cū ſit nullus ꝑiudicij,cōpetit cuilibet iure cuiuſdā facul-
tatis ſi tñ iret per xxx.dies,videretur ire iure ſeruitutis , & extūc
conſtitueretur in quaſi poſſeſsione ſeruitutis eundi , vt habeat
interdictum de itine.actuq; priuato.ſed aliū actū pręiudicialem
non licet facere in alieno,nō ſolum domino prohibente,ſed nec
ipſo ignorante & ideo ſi facit eo ſciēte,& nō prohibente , ſtatim
2 acquiriť quaſi poſſeſsio illius ſeruitutis.vt dixi ſ. eo.l.j. † In do-
mum verò alienam non licet ingredi etiam domino ignorante,
per loca vbi poſſunt videri ſecreta domus.& qui facit contrà te
netur actione iniuriarum.ff.de iniur.l. is qui in domum circa fi.
ti.& vide hic l.ij.ff.de acqui.re.do.

1 ☞ *Si quis legauerit religioſis alicuius loci tantam quātitatem quolibet anno , tantum pro quolibet & augeatur numerus an debeat augeri præſtatio?*

LEX XII.

1 NOn modus. †Licet prædia quibus debetur
ſeruitus aquę fuerint aucta,non
tamen augetur modus aquæ ducendæ à principio li-
mitatus & eſt bona.l. h.d. Et pone caſum ꝙ vicinus
tuus conceſsit tibi ſeruitutem aquæ ducendæ de fonte agri ſui
quæ ſeruitus intelligitur vſq; ad indigentiam fundi tui.vt in l.er
go.§.j.ff.de ſerui.ruſti.prædi.poſteà emiſti quædam alia prædia
vicina,& adiunxiſti cum fundo tuo vnde nunc indiges maiori
aqua quæ prius certè hoc non inſpicitur ſed non poteris ducere
niſi quātum prius ducebas quia vſq; ad illum modum & quan-
titatem videtur tibi facta conceſsio.Contra iſtam l.opp.de l.ſer-
uitus.ff.de ſer.vrba.pręd.vbi qui cōſtituit ſeruitutem altius non
tollendi ne officiat luminibus domus vicinæ,non ſolum cenſe-
tur conceſsiſſe pro luminibus quæ erant tempore conceſsionis:
ſed etiam pro futuris & ſic ſi poſtea fecit feneſtras quæ prius nō
erant , nō poteſt altius eleuare:vt illis officiat,licet fortè per hoc
non officiat primis.Sol.ibi poterat à principio imaginari & pro-
uideri ꝙ lumina vel feneſtra poſſent ibi fieri vnde ſimpliciter
concedendo videtur conceſsiſſe pro futuris & præſentibus:hic
non ſic quia non potuit ſibi prouidere ꝙ vicinus deberet emere
prædia vicinorum vnde non cenſetur concedens de illis ſenſiſ-
2 ſe†ſecundū Pet.Qui per hoc dicit ꝙ ſi quis legauerit religioſis
a cuiuſdā loci tantam quātitatem quolibet anno, tātum pro quo-
libet,ſi augeatur numerus,non propterea debeat augeri præſta-
tio:quia hoc non potuit præuideri.Adde quod not.per Dyn.&
Bar.in l.ſi mihi & tibi.§.in legatis.de leg j.& adde l.ſi cum meus
proprius.ff.ſi ſerui.vendi.

1 ☞ *Seruitutes urbanæ an perduntur per non uſum?*

LEX XIII.

1 SIcut vſumfru. †Seruitutes reales non vtendo
perduntur ſpatio longi temporis
ſ.annorū x.inter præſentes & xx.inter abſentes ſicut ſer-
uitus vſusfructus,vel vſus.h.d.olim ꝑdebanť biēnio.ſicut vſuſ-
2 fru.qđ corrigiť ꝑ l.corruptionē.ſ.ti.j.†In tex.ibi.[nō vtendo.]ꝑ
hoc apparet ꝙ loquitur in ſeruitute ruſti.nam illæ ſunt quę non
vtendo perduntur,etiam ſi dominus prædij ſeruientis ſciat ſer-
uitutem deberi:vt in l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſuca.ſed ſeruitu-
tes vrbanæ per non vſum non perduntur. ſed demum ſi domi-
nus prædij ſeruientis præſcripſerit libertatem:in qua præſcriptio-
ne requiritur factum ſuum.puta ꝙ aliquid fecerit contra debiti
ſeruitutem,aduerſario ſciente & patiente.& ſic requiritur bona
fides.quæ regulariter requiritur in pręſcribente longo tempore.
Aut ergo eſt bonæ fidei.& ſic fuit vſus libertate longo tempo-
re.& præſcripſit. & ſic ſeruitus non tollitur per non vſum:ſed
per præſcriptionem libertatis.Aut fuit malefidei, & ſciebat ſer-
uitutem deberi.& tunc non præſcripſit libertatem longo tem-
pore,ſed requiritur tēpus longiſsimum xxx.an.de iure ciuili:vt
in l.ſicut.de præſcriptione.xxx.ann. ſed hodie de iure canonico
nec tantum ſufficeret tempus malefidei poſſeſſori libertatis ad
eam præſcribendam:vt in c.poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj. Sed quæ-
ritur præſuppoſito ꝙ loquatur in ſeruitute ruſtica.an habeat lo-
cum in habentibus cauſam diſcontinuam?vt eſt ſeruitus eundi.
videtur ꝙ nō.ſed ꝙ requiratur tēpus duplicatū : vt j.l.proxima.
Guil.de cug.dicit hic contrarium.ꝙ etiam talis ſeruitus tollitur
ſpatio longi tēporis.Nec ob.l.ſequens.quia interdū ſeruitus ha-
bens cauſam diſcontinuam habet interualla annorum, vel men-
ſium:& tūc requiritur tempus duplicatum: vt ibi. Aut dierum,
vel horarum:& tunc ſecus:vt in l.ſi ſic.ff.quēadmodum ſer.ami.
per quam declaratur l.ſequens.quod etiam ſentit hic glo.

LEX XIIII.

1 CVm talis. † Seruitus habens cauſam diſconti-
nuam , perditur tempore duplicato.
h.d.& hoc quando habebat interualla annorum,vel
menſiū.ſecus ſi dierum,vel horarū : vt ſtatim dixi. Et
ſic in iſta l.non requiruntur anni.xx.tam inter præſentes,quam
inter abſentes:quia x.anni qui ſufficerent inter præſentes ſi ſer-
uitus habet cauſam continuam,vel etiam diſcontinuam,cum in-
teruallo dierum vel horarum duplicantur nunc quæ habent in-
terualla annorum.& ideo licet loquatur quando habet interual-
lum quinquennij,eſſet idem ſi triennij vel quadriēnij: vel etiam
vnius anni:puta ꝙ licet in quolibet anno tranſire per fundū in
vna die:nam iſta ſeruitus non tolleretur minori ſpatio xx.anno-
rum etiam inter præſentes:nec duplicaretur tēpus xx. ann. inter
abſentes.& ita ſentit glo.in l.ſicut.quemadmodum ſerui.ami.
1 §.Cùm autem. †Si area in qua ſegetes teruntur,non
poteſt habere ventum , niſi ex vna
parte,ipſo iure vicini ſeruitus cenſetur impoſita ne altius tollat,
& ventum impediat.hoc dicit ſecundùm vnam lecturam ſatis
notabilem.Et eſt hoc fauore agriculturæ :quo & alia ſtatuuntur
l.ij.ff.de nundi.& extrà de treu.& pa.c.j.& per hoc limitatur l.al-
tius.ſ.eo.Sed an valeat pactum in contrarium.videtur ꝙ ſic per
tex.& glo.in l.ij.in prin.ff.de ſer.ruſti.prædi.

De lege aquilia. *Rubrica.*

Super glo.rubricæ ibi[damna venire.]ſcilicet incidēter,& of-
ficio iudicis tam in actione confeſſoria quæ datur pro ſeruitute
retinenda:vt ſ.tit.j.l.ſi quid pars.& etiā in rei vēdi.vt ſ.de rei vē.
l.domum.& ff.e.l.non ſolum.Inde ſumpta occaſione ſubijcitur
de l.aqui.quæ generaliter proſequitur damnum datum:& per
actionem legis aquiliæ petitur eius emendatio principaliter,non
incidenter.& datur domino paſſo damnum : vt l.Item Mela.§.
legis. ff.eod. ſufficit tamen agenti probare poſſeſsionem rei.ex
qua præſumitur dominus:quia dominium deducitur in iudicio
incidenter : non principaliter. ſicut in eo qui agit confeſſoria
qui debet eſſe dominus prædij dominantis. aliâs ſibi non datur.
& tamen ſufficit probare poſſeſsionem rei de qua agit,vt
præſupponatur dominus:vt l.ſicuti. §.ſed ſi quæratur. ff.ſi ſer-
ui.vendi.& ibi not.per Barto.in l.penult. ff.de condictio.indi.
1 Damnum verò deducitur principaliter. † Sed quid ſi ſtatutum
dicat quod de damno dato ſeu eius quantitate ſtetur iuramen-
b to domini poſſeſsionis : an ſtabitur [b] iuramento poſſeſſoris, ſi
non probat ſe aliter eſſe dominum?vide in Specu.de proba.§.vi-
dendum.ver.ſicut pœnæ ſtatutum.datur etiam pro damno da-
to non